

1989

πϋ Κ ζ 1 1/2 ì Ä . Ä ± 0 ± 1 E 0 0 » . Ä - ± . Η ´ Å
πϋ À ± Á ζ Å Ä - ± Ä . Â 0 ζ 1 1/2 ì Ä . Ä ± Â Ä Ä
πϋ μ 0 0 » . Ä 1 ± Ä Ä 1 0 ì Ç Î Á ζ 0 ± Ä ¬ Ä . 1/2
πϋ À μ Á - ζ ´ ζ Ä . Â Ä ζ Å Á 0 ζ 0 Á ± Ä - ± Â

Zacharopoulos, Nikos

<http://hdl.handle.net/11728/6879>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΣΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ
(Έκδοση ανέκδοτου χειρογράφου)

Υπό
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Το βασικότερο κύτταρο της ελληνικής ζωής κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, μετά την Εκκλησία και σε συνδυασμό, φυσικά, πάντοτε μ' αυτήν, υπήρξε η Κοινότητα¹. Αυτή επικράτησε χάρη στην αδυναμία της οθωμανικής εξουσίας να ενσωματώσει διοικητικά τους χριστιανούς, που υπέταξε, στο θεοκρατικό διοικητικό σύστημά της² και να τους υπαγάγει στο θεοκρατικό δικαιοκώδικά της, αλλά και χάρη στην έντονη επιθυμία των Ελλήνων να παραμείνουν συσπειρωμένοι³, προκειμένου να επιβιώσουν, εκδηλώνοντας, εξάλλου, μ' αυτόν τον τρόπο την κοινωνική δυναμική τους⁴. Οι Οθωμανοί για να επιτύχουν το σκοπό τους προχώρησαν και σε αξιόλογες προνομιακές υποσχέσεις και παροχές⁵ και έτσι εξασφάλιζαν αρχικά την υποταγή των χριστιανών και στη συνέχεια την χωρίς αντίσταση διαβίωσή τους μέσα στο πλαίσιο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας⁶. Από την πλευρά τους οι Έλληνες επιδίωξαν τη διατήρηση των αρχικών

1. Για το θέμα των Κοινοτήτων βλ. την περισιπούδαστη μελέτη του Γ. Δ. Κοντογιώργη, Κοινωνική δυναμική και πολιτική αυτοδιοίκηση. Οι Ελληνικές Κοινότητες της Τουρκοκρατίας, Αθήνα 1982, όπου και η σχετική βιβλιογραφία.

2. Πρβλ. Στεφανίδη Β., 'Εκκλησιαστική ιστορία απ' αρχής μέχρι σήμερα, Αθήναι 1948, σ. 634.

Σχετικά με τη συγκρότηση του αρχικού διοικητικού συστήματος των Οθωμανών και της μεταρρύθμισής του βλ. Eliséef Nik., L' Orient musulman au Moyen Age, 622-1260, Paris 1977, κυρίως από σ. 150 κ.ε., και I. Metin Kunt, The Sultan's Servants. The Transformation of Ottoman Provincial Government, 1550-1650, New York 1983.

3. Πρβλ. Ζακυθηνού Δ., Η Τουρκοκρατία. Εισαγωγή εις την νεωτέραν ιστορίαν του Ελληνισμού, Αθήναι 1957, σ. 6.

4. Πρβλ. Πέννα Π., Το Κοινόν του Μελενίκου και το σύστημα διοικήσεώς του, Αθήναι 1946, σ. 5 και Παπαρρηγοπούλου Κ., Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Αθήναι '1955, τόμ. 5ος, σ. 409.

5. Για την πολιτική σημασία των προνομίων, βλ. Κοντογιώργη Γ. Δ., ό.π., σ. 52 κ.ε.

6. Πρβλ. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, «Εκδοτική Αθηνών», τόμ. ΙΑ', σ. 134-135.